

LEESLIJN LEERBOEK 10

TEKST IN KOLOMMEN LEZEN-leesweg 10-1, leerboek blz. 2-3

Deze week oefenen de leerlingen met teksten in kolommen. Laat de leerlingen het woordenboek en het tijdschrift zien. Vraag of hen iets bijzonders opvalt aan de teksten. Weten de leerlingen hoe het heet als teksten op deze manier zijn opgemaakt?

Sla het leerboek open op bladzijde 2. Lees samen de inleidende tekst over kolommen. Herhaal dat voor het vlot lezen van deze teksten je steeds over de regel heen moet lezen, met andere woorden 'vooruit' moet lezen.

Controleer of alle leerlingen de volgorde waarin je een tekst in kolommen moet lezen begrijpen. Laat de leerlingen met hun vinger de volgorde van de te lezen tekst aanwijzen bij de voorbeeldteksten op bladzijde 2 en 3. Eerst de eerste kolom van boven naar beneden, dan verder boven aan de tweede kolom, enzovoort.

Vervolgens kunnen de leerlingen in tweetallen de teksten op bladzijde 2 en 3 lezen.

Loop rond. Controleer of het de leerlingen lukt de teksten vlot te lezen en of zij niet per ongeluk 'overspringen' naar de volgende kolom of bijvoorbeeld een regel overslaan.

MEERLETTERGREPIGE WOORDEN MET LASTIGE LETTERVOLGORDE-leesweg 10-1, leerboek blz. 4-7

Schrijf het woord 'individueel' op het bord. Weten de leerlingen wat dit woord betekent? Leg uit dat sommige woorden lastig zijn om in één keer te lezen. Zelfs als je het woord in stukjes leest, blijft het moeilijk. Doe het voor met het woord 'medaille'. We noemen dit woorden met een lastige lettervolgorde. Hoe kun je deze woorden nu het beste lezen?

Doe het in stapjes:

Stap 1: kijk naar het hele woord

Stap 2: lees het woord stukje voor stukje

Stap 3: lees het hele woord

Stap 4: denk goed na wat het betekent.

Doe het voor: individueel → in – di – vi – du – eel → individueel. Individueel betekent: iedereen apart.

Lees samen met de leerlingen de woorddrijtjes op bladzijde 4, eerst zachtjes (in stukjes) en dan hardop (in één keer).

Neem ook de woordbetekenissen door.

Vervolgens kunnen de leerlingen de oefening op bladzijde 4 samen lezen.

LASTIGE/LANGE VERKLEINWOORDEN-leesweg 10-1, leerboek blz. 8-11

Schrijf de volgende woorden op het bord: baby, chocola, biscuit.

Vertel de leerlingen dat er bij sommige woorden iets bijzonders gebeurt als je ze in de verkleinvorm zet. Schrijf de verkleinwoorden er vervolgens achter (baby'tje, chocolaatje en biscuitje).

Laat de leerlingen het leerboek openslaan op bladzijde 8 en lees samen de woordrijtjes. Leveren de verkleinwoorden leesproblemen op? Let vooral op de juiste klemtoon. Kennen de leerlingen alle woordbetekenissen? Vervolgens kunnen de leerlingen de oefeningen op bladzijde 8 en 9 in tweetallen lezen.

Loop rond en controleer of ook de Leespad-leerlingen met hun materialen aan het werk zijn.

(TUSSEN)KOPPEN EN KADERTEKSTEN-leesweg 10-2, leerboek blz. 12-15

Deel de kopieën van de afbeeldingen in de bijlage uit aan de Leeswegleerlingen. Leg uit dat je met de dikte van letters, maar ook met grote koppen, kleine koppen, strepen en kaders niveaus van belangrijkheid kunt aangeven. Grote letters zijn belangrijker dan kleine letters, vette en dikke letters zijn belangrijker dan dunne letters. Een tekst met lijnen of met een kader eromheen valt meer op dan een tekst op valt meer op dan een tekst zonder lijnen of kaders.

Sla het leerboek open op bladzijde 12 en de algemene tekstjes op bladzijde 12 en 13. Controleer of de leerlingen de uitleg hebben begrepen. Praat er samen over of laat nog enkele voorbeelden zien uit een krant of een tijdschrift.

WOORDEN MET EEN Q OF (S)C-leesweg 10-2, leerboek blz. 16-19

De Leeswegleerlingen maken deze week kennis met woorden met een q of (s)c. De letter q (spreekt uit 'kuu') spreek je in het Nederlands bijna altijd uit als 'kw'; denk aan quiz en aquarium. In de woordrijtjes zijn echter ook enkele woorden opgenomen die oorspronkelijk uit het Frans afkomstig zijn. Bij deze woorden klinkt de q als een 'k': enquête. Woorden met een c hebben de leerlingen in eerdere leerboeken diverse keren aangeboden gekregen. Dit geldt zowel voor de c=s als voor de c=k. Controleer of de leerlingen de regels nog kennen voor c=s en c=k. De combinatie sc is een vreemde combinatie. Moet je nu twee keer een s uitspreken? Of één keer een s en één keer een k? Vertel de leerlingen dat we hier weer met leenwoorden te maken hebben. De regels voor c=s of c=k zijn ook van toepassing op deze woorden: scenario ('su-naa-rie-joo'), scooter ('skoe-ter").

AFKORTINGEN-leesweg 10-2, leerboek blz. 20-23

Deze week oefenen de Leeswegleerlingen in het lezen van afkortingen. Afkortingen kun je eigenlijk alleen goed (voor)lezen, wanneer je ook de betekenis kent. Daarom is het bespreken van de betekenis van afkortingen erg belangrijk.

Wijs naar het bord waarop de volgende zin staat:

T.k., kinderfiets, z.g.a.n. Prijs: n.o.t.k.

Wie kan deze zin voorlezen? Hoe heten de letters met punten?

Leg de leerlingen uit dat je voor sommige woorden en uitdrukkingen afkortingen kunt gebruiken. Dat is bijvoorbeeld handig als je in een advertentie in de krant je fiets wil verkopen. Voor een advertentie betaal je namelijk per woord of per regel. Dus hoe korter de tekst, des te goedkoper je uit bent.

KLEMTONEN LEZEN-leesweg 10-3, leerboek blz. 24-25

Deze week staat het lezen van klemtonen centraal. U kunt dit koppelen aan het herhalen van het dynamisch accent, het natuurlijk en ritmisch voorlezen.

Vertel de leerlingen dat je soms in een zin soms een woord met de verkeerde klemtoon leest. Meestal raak je dan in de war, omdat je niet begrijpt wat er staat. Bedenk in dat geval of je het woord misschien met een andere klemtoon moet lezen. Lees deze zin dan nog eens.

GEKKE WOORDEN, FIGUURLIJK TAALGEBRUIK EN UITDRUKKINGEN-leesweg 10-3, leerboek blz. 26-29

Hoe beter de leerlingen leren lezen, des te beter zij kunnen spelen met taal en taalgrapjes en spelletjes van schrijvers waarderen. Om een tekst goed te kunnen begrijpen, zullen zij ook de betekenis van uitdrukkingen moeten kennen. Deze aspecten staan gedurende deze lesweek centraal.

AARDRIJKSKUNDIGE NAMEN-leesweg 10-3, leerboek blz. 30-33

Sommige namen van steden en dorpen in Nederland zijn heel eenvoudig te lezen, te schrijven en uit te spreken. Je woont bijvoorbeeld in Amsterdam, in Maarn of in Schip-luiden. Maar het wordt al een stuk lastiger als je in 's-Hertogenbosch woont, in Cuijk of in Babyloniënbroek! Vraag enkele leerlingen waar hun familie woont. Is het een eenvoudig uit te spreken naam of juist een moeilijke? En wie van de leerlingen heeft er familie in het buitenland? Of is weleens in het buitenland op vakantie geweest? Wat zijn de namen van deze landen? Zijn deze landen eenvoudig te lezen, te schrijven en uit te spreken of juist lastig?

Vertel de leerlingen dat zij deze les oefenen in het lezen van moeilijke namen van dorpen en steden in Nederland en van moeilijke namen van landen in het buitenland.

BIJSCHRIFTEN, INSCHRIFTEN, ONDERSCHRIFTEN-leesweg 10-4, leerboek blz. 34-35

Deze week wordt geoefend met bijschriften, inschriften en onderschriften. Herhaal wat de leerlingen tot nu hebben geleerd over de opmaak van teksten. Lees zo nodig nog eens samen de toelichtende teksten bij instructieaspect 1 en 4. Laat dan een leerlingboek uit een zaakvakmethode aan de leerlingen zien. Laat hen kijken naar de opmaak van de boeken. Zien zij teksten in kolommen, koppen, alinea's, kaders, enzovoort? Wijs dan op een voorbeeld waar een bijschrift, onderschrift en/of inschrift wordt gebruikt. Weten de leerlingen hoe dit soort teksten heten? Leg de leerlingen uit dat zij voor een goed tekstbegrip deze teksten goed moeten lezen, zelfs nog voordat de hoofdttekst wordt gelezen. Praat er samen over hoe je deze teksten zou moeten voorlezen. Zijn dit teksten om voor te lezen?

LEENWOORDEN UIT ANDERE TALEN-leesweg 10-4, leerboek 36-39

Schrijf enkele leenwoorden uit het Engels en het Frans op het bord (computer, T-shirt, logé, biscuit). Vraag de leerlingen of zij zich nog herinneren wat er bijzonder was aan deze woorden. Vertel de leerlingen dat er steeds meer woorden uit andere talen in onze taal worden opgenomen. Kunnen zij hiervoor een verklaring geven? (Antwoord: steeds meer mensen uit andere landen komen ook in Nederland wonen en nemen hun eigen taal mee. Sommige woorden uit die taal gaan na verloop van tijd onderdeel uitmaken van het Nederlands.) Deze week gaat het over woorden afkomstig uit het Engels of het Frans.